

Příklad: Uvažme podnik, v němž jsou tři oddělené provozy – provoz 1, provoz 2 a provoz 3. V těchto provozech pracují dělníci vykonávající jednostranné úkony. Aby nedocházelo k otupění zaměstnanců, tak se dělníci na konci měsíce v jednotlivých provozech náhodně střídají. Existuje samozřejmě i jistá šance, že si dělník najde jiné zaměstnání a podnik opustí. Předpokládáme, že v takovém případě už se do podniku nevrátí. Dlouhodobým pozorováním pohybu zaměstnanců v tomto podniku byly zjištěny následující skutečnosti:

Dělníci z provozu 1 na konci měsíce s pravděpodobností $1/4$ zůstávají v provozu 1, s pravděpodobností $1/4$ přecházejí do provozu 2 a s pravděpodobností $1/2$ přecházejí do provozu 3.

Dělníci v provozu 2 na konci měsíce s pravděpodobností $1/4$ zůstávají v provozu 2, s pravděpodobností $1/4$ přecházejí do provozu 1 a s pravděpodobností $1/2$ přecházejí do provozu 3.

Jelikož práce v provozu 3 je velmi namáhavá, tak po měsíci dělníci z tohoto provozu odcházejí se stejnou pravděpodobností buď do provozu 1 nebo do provozu 2.

Dále bylo zjištěno, že zaměstnanci z tohoto podniku odcházejí pouze z provozu 3, a to s pravděpodobností $1/9$.

a) Modelujte tuto situaci pomocí HMŘ, najděte matici přechodu a nakreslete přechodový diagram.

b) Jestliže zaměstnanec na začátku sledování pracoval v provozu 1 (resp. provozu 2 resp. provozu 3), jaká je pravděpodobnost, že ve třetím měsíci sledování bude pracovat ve stejném provozu?

c) Vypočtete pravděpodobnost, že zaměstnanec, který na počátku sledování pracoval v provozu 1, ve čtvrtém měsíci sledování již v podniku pracovat nebude.

Výsledek:

ad a)

Zavedeme HMŘ $\{X_n; n \in \mathbb{N}_0\}$ s množinou stavů $J = \{1, 2, 3, 4\}$, kde $X_n = j$, $j = 1, 2, 3$, když v n -tém měsíci dělník pracuje v provozu j , $X_n = 4$, když v n -tém měsíci dělník v podniku nebude.

ad b)

Pro provoz 1: hledaná pravděpodobnost je $\frac{25}{72} = 0,347\bar{2}$.

Pro provoz 2: hledaná pravděpodobnost je $\frac{25}{72} = 0,347\bar{2}$.

Pro provoz 3: hledaná pravděpodobnost je $\frac{4}{9} = 0,4\bar{4}$.

ad c)

Pravděpodobnost, že ve 4. měsíci už zaměstnanec nebude v podniku pracovat, je

$$\frac{12}{144} = \frac{1}{12} = 0,08\bar{3}.$$